

# **TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLET DEMİRYOLLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ANA STATÜSÜ**

## **BİRİNCİ BÖLÜM**

### **Amaç ve Kapsam, Dayanak, Tanımlar ve Kısaltmalar**

#### **Amaç ve kapsam**

**MADDE 1 –** (1) Bu Ana Statünün amacı; Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü adı altında teşkil olunan iktisadi devlet teşekkülünün hukuki statüsünü, faaliyet alanını ve görevlerini, organlarını ve teşkilat yapısını, müessese, bağlı ortaklık, işletme ve iştirakleri ile bunlar arasındaki ilişkileri, tasfiye, denetim, mali ve personele ilişkin hükümler ile malvarlığı ve ilgili diğer hususları düzenlemektir.

#### **Dayanak**

**MADDE 2 –** (1) Bu Ana Statü 24/4/2013 tarihli ve 6461 sayılı Türkiye Demiryolu Ulaştırmasının Serbestleştirilmesi Hakkında Kanun ile 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

#### **Tanımlar ve kısaltmalar**

**MADDE 3 –** (1) Bu Ana Statüde geçen;

a) Bağlı ortaklık: Sermayesinin yüzde ellisinden fazlası iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait olan işletme veya işletmeler topluluğundan oluşan anonim şirketleri,

b) Bakan: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı,

c) Bakanlık: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığını,

ç) Demiryolu altyapısı: Demiryolunu oluşturan zemin, balast, travers ve ray ile elektrifikasyon, sinyalizasyon ve haberleşme tesisleriyle bunların tamamlayıcısı her türlü sanat yapısı, tesis, gar ve istasyonları, lojistik ve yük merkezleri ve bunların eklentileri ile iltisak hatlarını,

d) Demiryolu altyapı işletmecisi: Tasarrufundaki demiryolu altyapısını güvenli bir şekilde işletmek ve demiryolu tren işletmecilerinin hizmetine sunmak hususunda Bakanlıkça yetkilendirilmiş kamu tüzel kişilerini ve şirketleri,

e) Demiryolu tren işletmecisi: Ulusal demiryolu altyapı ağı üzerinde yük ve/veya yolcu taşımacılığı yapmak üzere Bakanlıkça yetkilendirilmiş kamu tüzel kişilerini ve şirketleri,

f) Genel Müdürlük: TCDD Genel Müdürü, YPK kararı ile belirlenecek sayıda genel müdür yardımcısı ve bağlı alt birimlerden oluşan teşekkül,

g) Hissedarlık: Sermayesinde TCDD'nin yüzde onbeş (%15)'ten daha az hisseye sahip olduğu şirketi,

ğ) İktisadi devlet teşekkülü (Teşekkül): Sermayesinin tamamı Devlete ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan kamu iktisadi teşebbüsünü,

h) İşletme: Müesseselerin ve bağlı ortaklıkların mal ve hizmet üreten fabrika ve diğer birimleri,

ı) İştirak: İktisadi devlet teşekküllerinin veya kamu iktisadi kuruluşlarının veya bağlı ortaklıklarının; sermayelerinin en az yüzde onbeşine, en çok yüzde ellisine sahip bulundukları anonim şirketleri,

i) Kanun: 6461 sayılı Kanunu,

j) Kamu iktisadi kuruluşu (Kuruluş): Sermayesinin tamamı Devlete ait olup, tekeli niteliğindeki mal ve hizmetleri kamu yararı gözeterek üretmek ve pazarlamak üzere kurulan ve gördüğü bu kamu hizmeti dolayısı ile ürettiği mal ve hizmetler imtiyaz sayılan kamu iktisadi teşebbüsünü,

k) Kamu iktisadi teşebbüsü (Teşebbüs): İktisadi devlet teşekkülü ile kamu iktisadi kuruluşunun ortak adını,

l) Kamu hizmeti yükümlülüğü: Belirli bir hat üzerinde herhangi bir demiryolu tren işletmecisinin ticari şartlarda veremediği bir demiryolu yolcu taşımacılığı hizmetinin verilmesini

sağlamak amacıyla ve bir sözleşmeye dayalı olarak Bakanlığın görevlendirmesi üzerine yerine getirilen demiryolu yolcu taşımacılığı hizmet yükümlülüğünü,

m) KHK: 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyi,

n) Müessese: Sermayesinin tamamı bir iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait olup, ona bağlı işletme ve işletmeler topluluğunu,

o) Şirket: 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre tutulan ticaret siciline kayıtlı şirketi,

ö) TCDD: Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğünü,

p) TCDD Taşımacılık A.Ş.: Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları Taşımacılık Anonim Şirketini,

r) Ulusal demiryolu altyapı ağı: Türkiye sınırları içerisinde bulunan il ve ilçe merkezleri ve diğer yerleşim yerleri ile limanlar, hava meydanları, organize sanayi bölgeleri, lojistik ve yük merkezlerini birbirine bağlayan, kamuya veya şirketlere ait bütünleşik demiryolu altyapısı ağını,

s) YPK: Yüksek Planlama Kurulunu,

ifade eder.

## İKİNCİ BÖLÜM

### TCDD'nin Hukuki Statüsü, Faaliyet Alanı ve Görevleri

#### Hukuki statü

**MADDE 4 –** (1) Bu Ana Statü ile teşkil olunan TCDD; tüzel kişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesiyle sınırlı bir iktisadi devlet teşekkülüdür.

(2) TCDD; Kanun, KHK ve bu Ana Statü hükümleri saklı kalmak üzere özel hukuk hükümlerine tabidir.

(3) TCDD, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu Hükümlerine tabi değildir. 2/4/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile 3/12/2010 tarihli 6085 sayılı Sayıştay Kanunu çerçevesinde Sayıştay denetimine tabidir.

(4) TCDD'nin merkezi Ankara'dadır. TCDD'nin merkezi YPK Kararı ile değiştirilebilir.

(5) TCDD'nin sermayesi 49.600.000.000,00-TL. **(526.100.000.000 TL)** olup, tamamı Devlete aittir. TCDD'nin sermayesi Bakanlığın teklifi üzerine YPK Kararı ile değiştirilebilir.<sup>1</sup>

(6) TCDD'nin ilgili olduğu Bakanlık, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığıdır.

#### Faaliyet alanı ve görevleri

**MADDE 5 –** (1) TCDD'nin faaliyet alanları aşağıda gösterilmiştir:

a) Yüksek hızlı ve hızlı tren taşımacılığı için demiryolu altyapısı yapmak,

b) Demiryolu altyapı işletmeciliği yapmak,

c) Demiryolu trafiğini yönetmek,

ç) Liman, iskele, rıhtım ve ulusal demiryolu altyapısı ağının devamı niteliğinde olan güzergahlarda feribot işletmeciliği yapmak,

d) Demiryolu altyapı işletmeciliği ve feribot işletmeciliği için gerekli her türlü çeken ve çekilen araç, malzeme ve gereçleri üretmek ve işletmek,

(2) TCDD birinci fıkradaki faaliyetleri gerçekleştirmek için;

a) Yüksek hızlı ve hızlı tren taşımacılığı için demiryolu altyapısı yapar veya yaptırır,

b) Tasarrufunda olan demiryolu altyapısını iyileştirir, yeniler, genişletir, bakım ve onarımını yapar veya yaptırır, işletir,

c) Ulusal demiryolu altyapı ağı içinde yer alan ve devletin tasarrufundaki demiryolu altyapısının kendisine devredilen kısmı üzerinde demiryolu altyapı işletmecisi görevini yapar,

ç) Ulusal demiryolu altyapı ağı üzerindeki demiryolu trafiğini tekel olarak yönetir,

d) Tasarrufunda olan demiryolu altyapısı üzerinde trafik yönetimi dâhil verdiği hizmetlerin ücretlerini, bütün tren işletmecileri için eşit şartlar içeren ve ayrımcılık

<sup>1</sup> 31/12/2024 tarihli ve 9385 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile bu kamu iktisadi teşebbüsünün nominal sermayesi 526.100.000.000 TL olarak belirlenmiştir.

oluşturmayan bir şekilde belirler, ilgili demiryolu tren işletmecilerine tahakkuk ettirir ve tahsil eder,

e) Tasarrufunda olmayan ulusal demiryolu altyapı ağı üzerinde verdiği trafik yönetimi ücretlerini, bütün demiryolu altyapı işletmecileri için eşit şartlar içeren ve ayrımcılık oluşturmayan bir şekilde belirler, ilgili demiryolu altyapı işletmecisine tahakkuk ettirir ve tahsil eder,

f) Tasarrufunda olan demiryolu altyapısının demiryolu trafiğiyle ilgili olmayan alanlarını işletir, işletir veya kiraya verir,

g) Haberleşme tesisleri ve ağı kurar veya kiralar, bunları iyileştirir, yeniler, genişletir, bakım ve onarımını yapar, işletir veya kiraya verir,

ğ) Enerji üretimi ve ticareti için gerekli tesisleri ve ağı kurar veya kiralar, bunları iyileştirir, yeniler, genişletir, bakım ve onarımını yapar, işletir veya kiraya verir,

h) Tasarrufundaki liman, iskele ve rıhtımları iyileştirir, yeniler, genişletir, geliştirir, bakım onarımını yapar ve işletir,

ı) Tasarrufundaki liman, iskele ve rıhtımlarda yükleme, boşaltma, aktarma, hamaliye işleri, gemilere yakıt ve su verme, kılavuzluk, römorkaj, palamar, palamar şamandırası ve benzeri liman hizmetlerini verir, gerekli tesisleri kurar, ekipmanları temin eder veya kiralar, bunları iyileştirir, yeniler, genişletir, geliştirir, bakım onarımını yapar, işletir veya kiraya verir,

i) Demiryolu altyapı ağını tamamlayıcı nitelikteki feribot taşımacılığı için gerekli tesisleri kurar veya kiralar, bunları iyileştirir, yeniler, genişletir, geliştirir, bakım onarımını yapar, işletir veya kiraya verir,

j) Demiryolu altyapı ağını tamamlayıcı nitelikteki feribot taşımacılığı için gerekli feribotları temin eder, yapar, kiralar, işletir veya kiraya verir,

k) Demiryolu ve feribot taşımacılığı, liman işletmeciliği ile bunların tamamlayıcı nitelikteki diğer taşıma türleriyle yapılacak taşımalar için gerekli olan yük ve yolcu merkezleri, açık sahalar, ambar, antrepo, depo, sundurma, silo gibi elleçleme ve depolama tesisleri, altyapı ve araç bakım merkezleri, akaryakıt tesisleri, umumi mağazalar, yolcu ihtiyaçları için emanet odaları, otel, lokanta, gazino, büfe, büvet ve benzeri yerleri kurar veya kiralar, işletir veya kiraya verir,

l) Demiryolu, liman ve feribot işletmeciliğine ait altyapının bakımı, onarımı, yenilenmesi ve yapımı için gerekli çeken ve çekilen araçlar ile gereçleri üretir, temin eder, kiralar, bakım onarımını yapar, işletir veya kiraya verir,

m) Denizler ve iç sular üzerinde demiryolu şebekelerinin birbiri ile irtibatını sağlamak üzere gerektiğinde feribot taşımacılığı ile bunu tamamlayıcı nitelikteki taşımaları yapar veya yaptırır,

n) Kendi ihtiyaçları ile sınırlı olmak üzere ticari olmayan demiryolu taşımalarını ve bunu tamamlayıcı nitelikteki taşımaları yapar veya yaptırır; gerekli lokomotif, tren seti, vagon, konteyner, treyler ve benzeri çeken ve çekilen araçlar ile tüm malzeme ve gereçleri üretir, temin eder, kiralar, bakım onarımını yapar, işletir veya kiraya verir,

o) Demiryolu altyapı işletmeciliği, tren ve feribot işletmeciliği için gerekli kontrol sistemleri, emniyet sistemleri ve güvenlik sistemlerini planlar, kurar, bakımını yapar, işletir veya kiraya verir,

ö) Görev ve faaliyet alanları ile ilgili olarak her türlü taşınır ve taşınmaz mal alır, satar, takas eder, kiralar veya kiraya verir, kendisine ait veya başkasına ait taşınmazlar üzerinde yapılar inşa eder ve ettirir, aynı, sınai, fikri haklar alır ve satar, bunlar üzerinde lehte ve aleyhte rehin, ipotek, intifa ve irtifak hakları ile gayrimenkul mükellefiyeti dâhil her türlü aynı hakları tesis eder veya ettirir veya kaldırır, mali, ticari, iktisadi taahhütlere girer, lisans, teknik beceri (know-how) ve benzeri anlaşmaları yapar,

p) TCDD sermaye payı oranında, Bağlı ortaklıklarına ve iştiraklerine kefalette bulunabilir,

r) Görev ve faaliyet alanları ile ilgili her türlü araç, gereç, malzeme, yedek parça, takım, makine ve teçhizatı ithal ve ihraç eder veya ettirir,

s) Sigortacılık mevzuatına aykırı olmamak üzere sigorta ile ilgili işlemleri yapar veya yaptırır, sigorta acenteliği ve her türlü ekspertiz işlemlerini yapar veya yaptırır, dahili sigorta

fonu kurar,

ş) Görev ve faaliyet alanları ile ilgili olarak yurtiçinde ve yurtdışında acentelikler ve temsilcilikler kurar,

t) Yabancı ülke demiryolları ile faaliyet alanlarında anlaşmalar yapar ve uluslararası birliklere katılır,

u) Görev ve faaliyet alanları ile ilgili ulaştırma, lojistik, bilişim ve telekomünikasyon alanlarında danışmanlık da dâhil gerekli hizmetleri sağlar,

ü) Görev ve faaliyet alanları ile ilgili, mesleki eğitim, seminer ve kurs hizmetleri verir, belgelendirir, bu amaçla eğitim ve test merkezleri kurar ve işletir,

v) Yurtiçinde veya yurtdışında yapılmakta veya yapılacak olan demiryolu ve tesisleri inşaatı, işletmeciliği, bakım, eğitim, danışmanlık ve benzeri işleri yalnız başına veya ortaklık halinde birinci veya ikinci yüklenici olarak üstlenir,

y) Faaliyet alanına giren konularla ilgili olarak bağlı ortaklık, müessese, işletme ve iştirak kurar, yurt içinde veya yurtdışında kurulmuş ve kurulacak olan ortaklıklara, şirketlere iştirak eder veya hissedar olur, kurulmuş teşebbüsleri tamamen veya kısmen devir alır,

z) Teşekkülün faaliyet ve görevlerini yerine getirmek için stratejik plan başta olmak üzere gerekli plan ve programları hazırlar ve takip eder, uygulama stratejilerini tespit eder ve gerçekleştirilmesini sağlar, bu hizmetlerin yerine getirilmesi ve geliştirilmesi için mali kaynakları temin eder ve bunları artırır,

aa) Müessese, bağlı ortaklık, işletme ve iştirakler arasında koordinasyonu sağlar, çalışmaların verimli ve kârlı olarak yerine getirilmesinin şartlarını oluşturur ve bunların kanun, KHK, tüzük, kararname, yönetmelik, yönerge ve bu Ana Statü hükümleri ile Yönetim Kurulu kararları doğrultusunda gelişmelerini sağlayacak tedbirler alır,

bb) Teşekkül, müessese ve işletmelerce üretilecek ve satışa sunulacak ürünler ve hizmetlerle ilgili fiyat ve tarifeleri tespit eder,

cc) Müessese, bağlı ortaklık ve işletmelerin, işletme bütçesi tekliflerini, faaliyet alanına giren konularda aldıkları iştirak kararlarını inceleyerek onaylar, yatırımların genel ekonomi ve ulaştırma politikalarına uyumunu sağlar,

çç) Görev ve faaliyet alanları ile ilgili olarak yurtiçi ve yurtdışında; mühendislik ve müşavirlik hizmetleri verir, araştırma, geliştirme (AR-GE) çalışmaları yapar, eğitim hizmeti verir, istihdam geliştirme çalışmaları kapsamında düzenlenen beceri kazandırma programlarının uygulanmasını sağlar, kurulmuş ve kurulacak küçük ve orta büyüklükteki özel kuruluşlara idari ve teknik alanlarda rehberlik yapar,

dd) Kanun, KHK, tüzük ve bunların uygulanmasına ilişkin yönetmelikler ve Bakanlar Kurulu tarafından kendisine verilen diğer görevleri yerine getirir.

(3) Trafik yönetimi hariç olmak üzere faaliyet alanı kapsamına giren işler, ekonomik ve zaruri görülmesi halinde kısmen veya tamamen başkaları eliyle de yaptırılabilir.

(4) Faaliyet alanlarına giren işlerle ilgili yurtiçi veya yurtdışı her türlü kiralama ve kiraya verme işlemlerini yapabilir.

(5) TCDD, faaliyet ve görevlerini yurtiçi ve/veya yurtdışında; doğrudan doğruya veya müessese, bağlı ortaklık, iştirak, hissedarlık ve diğer birimleri eliyle yerine getirir.

(6) TCDD ilgili kanun, tüzük, yönetmelik, kalkınma planı ve yıllık programlar çerçevesinde müesseselerini, bağlı ortaklıklarını ve iştiraklerini yönlendirir ve bunlar arasındaki koordinasyon ve işbirliğini sağlar.

(7) TCDD'nin amaç ve faaliyet konuları YPK Kararı ile değiştirilebilir.

## **ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**

### **TCDD'nin Organları**

#### **TCDD'nin organları**

**MADDE 6 –** (1) TCDD; aşağıdaki organlardan oluşur:

a) Yönetim Kurulu; TCDD'nin en yüksek seviyede yetkili ve sorumlu karar organıdır.

b) Genel Müdürlük; TCDD'nin yetkili ve sorumlu yürütme organıdır.

#### **TCDD Yönetim Kurulunun teşkili**

**MADDE 7 –** (1) Yönetim Kurulu bir başkan ve beş üyeden oluşur.

(2) Genel Müdür, Yönetim Kurulu başkanıdır ve Bakanın teklifi üzerine ortak karar ile atanır.

(3) Yönetim Kurulu üyelerinden; ikisi Bakanın, biri Hazine Müsteşarlığı'nın bağlı olduğu bakanın, ikisi TCDD Genel Müdür Yardımcıları arasından Bakanın teklifi üzerine ortak karar ile atanır.

**TCDD Yönetim Kurulu üyelerinin nitelikleri ve görev süreleri**

**MADDE 8 –** (1) Yönetim Kurulu üyeliğine atanacakların nitelikleri, görev süreleri ile ilgili diğer hususlar aşağıda gösterilmiştir:

a) Yönetim Kurulu üyeliklerine atanacakların, Devlet memurluğuna atanabilme genel şartlarına sahip, yükseköğrenim yapmış ve TCDD'nin faaliyet alanı ile ilgili idari ve mesleki ihtisasa sahip olmaları şarttır. Ancak, Bakanın teklifi üzerine atanan üyelerden birinde idari veya mesleki ihtisasa sahip olma şartı aranmaz.

b) Yönetim Kurulu başkan ve üyeleri; başka bir teşebbüste, bağlı ortaklıkta veya iştirakte yönetim ve denetim kurulu üyesi olarak görev alamaz ve rakip kuruluşlar ile menfaat ilişkisi içinde bulunamazlar.

c) Yönetim Kurulu üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi sona erenler tekrar atanabilirler. Atandıkları usule göre görevlerinden alınabilirler. Süre dolmadan üyeliğin boşalması veya üyelik için aranan niteliklerin ve şartların kaybedilmesi halinde, kalan süreyi tamamlamak üzere aynı usule göre atama yapılır.

**TCDD Yönetim Kurulunun görev ve yetkileri**

**MADDE 9 –** (1) Yönetim Kurulunun görev ve yetkileri aşağıda gösterilmiştir:

a) İlgili kanun, KHK, tüzük, yönetmelik, kararname, plan, program, yönerge ile bu Ana Statü ve diğer düzenlemeler çerçevesinde TCDD'nin, müessese, bağlı ortaklık ve işletmelerinin faaliyetlerini verimli ve kârlı olarak yerine getirmeleri için gerekli şartları oluşturacak esasları ve işletme politikalarını, TCDD'nin vizyonunu, misyonunu, hedef ve stratejilerini stratejik planlar vasıtasıyla belirlemek, belirlenen amaç ve hedeflerinin gerçekleştirilmesini sağlamak,

b) TCDD'nin idari, mali ve teknik yönden düzenli, verimli ve etkin faaliyette bulunabilmesi için gerekli tedbirleri almak,

c) TCDD, müessese, bağlı ortaklık ve işletmeler arasında koordinasyonu sağlayacak kararları almak,

ç) TCDD, müessese, bağlı ortaklık ve işletmelerine ait yıllık program ve işletme bütçeleri, bilanço ve netice hesapları ile yıllık ve uzun vadeli çalışma programlarına uygun olarak hazırlanan faaliyet raporlarını onaylayarak ilgili mercilere sunmak,

d) TCDD, müessese, bağlı ortaklık ve işletmelerinin yıllık çalışma programı ve performans hedeflerini görüşüp karara bağlamak, çalışmalarını izlemek, değerlendirmek ve yılsonu faaliyet raporunu onaylamak, performans hedeflerine ulaşma yeterliliğini değerlendirmek,

e) TCDD faaliyetlerinin etkin bir şekilde yürütülebilmesi için çalışma usullerini belirleyerek ilgili yönetmelik, yönerge ve diğer düzenlemelerin yürürlüğe girmesini sağlamak,

f) Genel Müdürün teklifi üzerine, TCDD ana organizasyon şemasında, genel müdür yardımcılarının sonraki birinci ve ikinci kademede yer alan görevlere kadar genel müdürlük üst birimlerinin kurulmasına veya kaldırılmasına karar vermek,

g) Genel Müdürün teklifi üzerine, bağlı ortaklık genel müdür yardımcısı ile gerektiğinde bağlı ortaklık denetim kurulu üçüncü üyesini ve TCDD Teftiş Kurulu Başkanı, İ. Hukuk Müşaviri, Daire Başkanı, Bölge Müdürü, Müessese Müdürü, Merkez Teşkilatı Hukuk Müşaviri Daire Başkan Yardımcısı, Bölge Müdür Yardımcısı ile benzer görevlere alınacak personelin atamalarını yapmak,

ğ) Genel Müdürlük çalışmalarını izlemek,

h) TCDD'nin faaliyet alanına, görevlerine ve yönetimine ilişkin gerekli diğer her türlü kararları almak,

ı) Bağlı ortaklıklarla ilgili genel kurul sıfatıyla ilgili mevzuatta yer alan yetkileri kullanmak ve kararları almak,

i) TCDD'nin pay sahibi olduğu iştiraklerle ilgili TCDD'yi temsilen yönetim ve denetim kurulu üyelerini atamak,

j) TCDD'nin pay sahibi olduğu iştiraklerin genel kurul toplantılarına temsilci tayin etmek,

k) TCDD ve bağı ortaklıklarının Türk Ticaret Kanununun ilgili hükümleri çerçevesindeki denetimine ilişkin denetçiyi seçmek,

l) İlgili kanun, KHK, tüzük ve bunların uygulanmasına ilişkin yönetmelikler ile Bakanlar Kurulu tarafından verilen görevleri yapmak,

(2) Yönetim Kurulu gerekli gördüğü takdirde yetkilerinin bir bölümünü sınırlarını açıkça belirterek Genel Müdüre devredebilir. Ancak yetki devri Yönetim Kurulunun sorumluluğunu kaldırmaz.

#### **TCDD Yönetim Kurulunun toplanması**

**MADDE 10 –** (1) Yönetim Kurulu, Başkan tarafından toplantıya çağırılır. Toplantı günü ile saatini de gösteren gündem Başkan tarafından tespit edilerek en az yirmi dört saat önce üyelere dağıtılır. Yönetim Kurulu kararıyla gündemde değişiklik yapılabilir.

(2) Yönetim Kurulu üyeleri de kurul kararı alınmasına gerek görülen konuların görüşülmesi ve karara bağlanmasıyla ilgili olarak önerge verebilirler. Yönetim Kurulunca uygun görülmesi halinde bu önerge en geç ilk Yönetim Kurulu toplantısının gündemine alınır.

(3) Yönetim Kurulu, ayda iki defadan az olmamak üzere toplanır. Toplantı yapılması Başkanın isteğı veya en az iki üyenin ortaklaşa yazılı önergelerinin varlığına bağlıdır.

(4) Toplantı yeri TCDD'nin merkezidir. Yönetim Kurulu önceden karar almak şartı ile başka bir yerde de toplanabilir.

(5) TCDD'nin Yönetim Kurulu toplantısına katılma hakkına sahip olanlar bu toplantılara, 6102 sayılı Kanunun 1527 nci maddesi uyarınca elektronik ortamda da katılabilir.

(6) Yönetim Kurulu, üye tam sayısının salt çoğunluğu olan en az dört üye ile toplanır ve kararlarını üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alır. Ancak, Yönetim Kurulunun üye tam sayısı ile toplanması halinde, oylarda eşitlik olursa Başkanın bulunduğu taraf salt çoğunluğu sağlamış sayılır.

(7) Yönetim Kurulunda oylar kabul ve ret şeklinde kullanılır. Çekimser oy kullanılmaz, ret oyu kullanan üye kararın altına ret gerekçesini yazarak imzalar.

(8) Toplantıya katılmayan üyeler yazılı olarak veya vekil tayin etmek suretiyle oy kullanamazlar.

(9) Yönetim Kurulu Başkan ve üyelerinin bağı ortaklık genel kurul toplantıları dâhil olmak üzere bütün toplantılara katılmaları asıldır. Yönetim Kurulu üyelerinden mazereti olanların toplantıdan evvel mazeretlerini Yönetim Kurulu Başkanlığına bildirmeleri gerekir. Arka arkaya dört toplantıya veya bir yıl içinde toplam on toplantıya mazeretsiz olarak katılmayan üyeler istifa etmiş sayılırlar. Yerlerine KHK'de yazılı usulle başkaları atanır.

(10) Yönetim Kurulu üyelerince fiziki olarak veya güvenli elektronik imza ile imzalanmış olan kararlar, TCDD'nin bulunduğu yer noterliğince onaylı Karar Defterine tarih ve sıra numarası takip etmek suretiyle yapıştirılır.

(11) Kararların en geç otuz gün içinde imza işleminin tamamlanması ve karar defterine geçirilmesi gereklidir.

(12) Yönetim Kurulu olağanüstü hallerde bu maddede yer alan toplantı ve gündem şartlarına bakılmaksızın Başkanın daveti üzerine toplanabilir.

(13) Genel Müdürün bulunmadığı hallerde Genel Müdürün Yönetim Kurulu üyeleri arasından görevlendireceğı genel müdür vekili yönetim kuruluna başkanlık yapar.

#### **Genel müdürlük**

**MADDE 11 –** (1) Genel müdürlük; genel müdür, YPK kararı ile belirlenecek sayıda genel müdür yardımcısı ve bağı alt birimlerden teşekkül eder.

#### **TCDD Genel Müdürü**

**MADDE 12 –** (1) Genel Müdürün atanması, nitelik ve şartları, görev ve yetkileri hakkında ve diğer hususlarda KHK hükümleri uygulanır.

(2) Genel Müdür, Yönetim Kurulunun alt mercilere devredilmeyeceğini belirterek verdiği

yetkiler hariç, sınırlarını açıkça belirlemek şartıyla, yetkilerinden bir kısmını astlarına ve daha alttaki mercilere devredebilir. Ancak, yetki devri Genel Müdürün sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

(3) İlgili kanun ve tüzük hükümlerine göre belirli mercilerden izin alınmasını gerektiren konularla ilgili yetki devri bu iznin alınmasından sonra yapılır.

#### **TCDD Genel Müdürünün görev ve yetkileri**

**MADDE 13 –** (1) Genel Müdürün görev ve yetkileri aşağıda gösterilmiştir.

a) TCDD'yi; ilgili kanun, KHK, tüzük, yönetmelik, bu Ana Statü ve diğer ilgili mevzuat hükümleri ile Yönetim Kurulu kararları doğrultusunda yönetmek,

b) TCDD'yi, idare ve yargı mercilerinde ve üçüncü kişilere karşı temsil etmek ve temsil yetkisini gerektiğinde devretmek,

c) Bağlı Ortaklık Genel Müdür Yardımcısı ile gerektiğinde denetim kurulu üçüncü üyesini ve TCDD Teftiş Kurulu Başkanı, İ. Hukuk Müşaviri, Daire Başkanı, Bölge Müdürü, Müessese Müdürü, Merkez Teşkilatı Hukuk Müşaviri, Daire Başkan Yardımcısı, Bölge Müdür Yardımcısı ve benzer görevlere yapılacak personel atamalarını Yönetim Kuruluna teklif etmek, diğer unvanlı TCDD personelinin atamasını yapmak,

ç) Kaynakların TCDD'nin amaç ve hedefleri doğrultusunda verimlilik ve kârlılık esaslarına uygun olarak kullanılmasını sağlamak,

d) TCDD ana organizasyon şemasında, genel müdür yardımcılarının sonraki birinci ve ikinci kademede yer alan görevlere kadar genel müdürlük üst birimlerinin kurulması veya kaldırılmasını Yönetim Kuruluna teklif etmek; üçüncü ve daha alt kademede yer alan görevlere kadar birimler ile müessese ve işletmelerdeki birimlerin kurulması, değiştirilmesi veya kaldırılmasını onaylamak,

e) Yönetim Kurulunca onaylanan TCDD organizasyon şemasına uygun olarak genel müdür yardımcılar arasındaki iş bölümünü belirlemek,

f) Yönetim Kurulu toplantılarının gündemini ve zamanını belirlemek, toplantıları idare etmek,

g) Yönetim Kurulu kararlarının zamanında ve etkinlikle yerine getirilmesini sağlamak ve genel müdürlük faaliyetleri hakkında Yönetim Kurulunu bilgilendirmek.

#### **TCDD genel müdür yardımcıları**

**MADDE 14 –** (1) Genel müdür yardımcılarının atanması, nitelikleri, görev yetki ve sorumlulukları hakkında ilgili kanun, KHK ve diğer mevzuat hükümleri uygulanır.

(2) Genel müdür yardımcısı sayısı YPK kararı ile değiştirilebilir.

(3) Genel müdür yardımcıları, tüm TCDD faaliyetlerinin Genel Müdür adına, emir ve talimatlarına göre yerine getirilmesini sağlamaktan sorumludurlar. Bu kapsamda aşağıdaki görevleri yaparlar;

a) İş bölümü ile kendilerine bağlı bulunan birimlerin, görevlerini mevzuata, modern işletmecilik kurallarına, kârlılık ve verimlilik ilkelerine uygun olarak, etkin ve zamanında yerine getirilmesini sağlamak,

b) Koordinasyonuna verilen diğer görevlerin, etkin ve verimli olarak zamanında yerine getirilmesini sağlamak,

c) İnsan kaynakları ve mali kaynaklar başta olmak üzere tüm kaynak ve imkânların, kârlılık ve verimlilik ilkeleri ile etik kurallara göre uygun bir düzen içinde kullanılmasını sağlamak.

### **DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**

#### **Müessese, Bağlı Ortaklıklar ve İştirakler**

##### **Müesseselerin kurulması ve nitelikleri**

**MADDE 15 –** (1) Müesseselerin kurulması ve nitelikleri hakkında KHK hükümleri uygulanır.

##### **Bağlı ortaklıklara uygulanacak hükümler**

**MADDE 16 –** (1) Bağlı ortaklıkların kuruluşu, yönetim kurulunun teşkili, yönetim kurulu üyesi, denetçi, genel müdür ve genel müdür yardımcılarının atanması veya seçilmesi ve bunların nitelik ve şartları, yönetim kurulunun toplanması, ibrası ve diğer konularda Kanun, KHK, bu Ana

Statü ile bağı ortaklık esas sözleşmesi ve bunlarda hüküm bulunmayan hususlarda 6102 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

(2) Bağı ortaklık genel müdürü hariç, TCDD'nin payını temsil etmek üzere atanmış olan yönetim kurulu üyeleri ile denetçiler başka bir bağı ortaklık veya iştirake yönetim, denetim ve tasfiye kurulu üyesi olamazlar.

(3) 6461 sayılı Kanun hükümleri saklı kalmak üzere bağı ortaklıklar, TCDD Yönetim Kurulu tarafından tespit edilen işletme politikaları ile ana hedeflere göre hareket eder.

(4) Bağı ortaklık genel müdürü, TCDD ve bağı ortaklık yönetim kurulunca alınan kararların uygulanması ve bağı ortaklığın yönetiminde; görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve bağı ortaklığın menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmekle yükümlü ve aksine davranışlardan sorumludur.

(5) Bağı ortaklık denetçilerinin seçiminde 233 sayılı KHK ve 6102 sayılı Kanunun ilgili hükümleri uygulanır.

(6) Bağı ortaklıklar ek-1'de yer almaktadır.

#### **İştiraklere uygulanacak hükümler**

**MADDE 17 –** (1) TCDD veya bağı ortaklığının bir anonim şirkete iştiraki, TCDD Yönetim Kurulunun önerisi üzerine YPK kararı ile yapılır.

(2) Bir anonim şirkete iştirak için TCDD veya bağı ortaklığının şirket sermayesine katılma payının en az % 15 olması gerekir. Bu oran ortaklığın sermaye artırması halinde de % 15'ten aşağı düşürülemez.

(3) Aynı iştirake birden fazla teşebbüs veya bağı ortaklık katılamaz.

(4) TCDD iştiraklerine ait hisse senetlerinin mülkiyeti TCDD'ye, bağı ortaklık iştiraklerine ait hisse senetlerinin mülkiyeti ise bağı ortaklığa aittir.

(5) TCDD ve bağı ortaklıklara ait iştiraklerin yönetim kurullarında, TCDD veya bağı ortaklığı temsilen her %15 hisse için en az bir üye bulundurulur.

(6) TCDD ve bağı ortaklık temsilcileri, yönetim kurulu üyesi oldukları anonim şirketin faaliyetleri ve mali durumu hakkında, TCDD Yönetim Kurulunca belirlenen esaslara göre, TCDD veya bağı ortaklığa bilgi ve rapor vermekle yükümlüdürler.

(7) TCDD veya bağı ortaklıkları, 6102 sayılı Kanun gereğince ortakların haiz oldukları bütün haklara sahiptir. Bu haklar temsilcinin varlığı ileri sürülerek kayıtlanamaz.

(8) TCDD ve bağı ortaklıklara ait iştiraklerin bilanço ve netice hesapları, TCDD ve bağı ortaklıkların yıllık faaliyet raporlarına eklenir.

(9) İştiraklerle ilgili bu Ana Statüde hüküm bulunmayan hallerde KHK, bağı ortaklık ve şirket esas sözleşmesi ile 6102 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

(10) İştirakler ek-1'de yer almaktadır.

### **BEŞİNCİ BÖLÜM**

#### **Mali Hükümler, Tasfiye ve Denetim**

##### **Mali hükümler, tasfiye ve denetim**

**MADDE 18 –** (1) Plan, program ve bütçeler, yatırım projelerinin hazırlanması, yatırım ve finansman programları, küçük tamamlama idame ve yenileme yatırımları, fiyat ve tarifeler, muhasebe sistemleri, bilançolar, netice hesapları ve faaliyet raporları, kâr dağıtımı, tasfiye ve denetim konularında KHK hükümleri uygulanır.

(2) TCDD, yatırım ve işletme faaliyetlerini plan, program ve bütçelere dayalı olarak yürütmek ve bağı ortaklıklarının da aynı esaslara uymasını sağlamakla yükümlüdür.

(3) TCDD ve bağı ortaklıklarının hesap dönemi takvim yılıdır.

(4) TCDD ve bağı ortaklıklarının işletme bütçeleri her hesap dönemi için yıllık genel yatırım ve finansman programındaki hedefler esas alınarak hazırlanır ve yönetim kurullarınca onaylanır.

(5) Yıllık yatırım ve finansman programında değişiklik yapılması halinde bu değişikliğe uygun olarak işletme bütçelerinde gerekli düzeltme yapılır.

(6) Kesinleşen yıllık genel yatırım ve finansman programları ile işletme bütçelerinin birer örneği TCDD ve bağı ortaklıklar tarafından, Hazine Müsteşarlığının bağı olduğu Bakanlığa,

Kalkınma Bakanlığına, Sayıştay Başkanlığına ve Bakanlığa gönderilir.

(7) TCDD, kalkınma planına göre kendisi tarafından yapılması gereken yatırımlara ait, mali, ekonomik ve teknik çalışmaları zamanında yaparak projelerini hazırlar ve bağlı ortaklıklarının aynı esaslar çerçevesinde hazırladıkları projeleri ekleyerek takvim yılı başından yedi ay önce ilgili Bakanlığa ve Kalkınma Bakanlığına gönderir.

(8) İlgili Bakanlık TCDD ve Bağlı Ortaklıkların projeleri üzerinde gerekli incelemeleri yaparak bunları yıllık genel yatırım ve finansman programına dâhil etmek üzere aynı yılın Haziran ayı sonuna kadar Kalkınma Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlığa gönderir.

(9) Projesi hazır olmayan yatırıma başlanamaz.

#### **TCDD yatırımlarının finansmanı**

##### **MADDE 19 – (1) TCDD'nin;**

- a) Yüksek hızlı ve hızlı tren taşımacılığı için yaptığı demiryolu altyapı yatırımları,
- b) Tasarrufundaki hatların çift veya çoklu hat hâline getirilmesi ve iltisak hatları yapımı ile bunların elektrifikasyon, sinyalizasyon ve telekomünikasyon tesisleriyle donatılması yatırımları,
- c) Tasarrufundaki demiryolu altyapısının yenilenmesine ve iyileştirilmesine ilişkin yatırımları,

yılı yatırım programı ile ilişkilendirilir ve Bakanlık bütçesinde söz konusu yatırımların finansmanını karşılamak amacıyla gerekli ödenek öngörülür. Sermayesine mahsuben TCDD'ye ödenir.

(2) İltisak hattı yapımı talep edilmesi hâlinde; yapılacak iltisak hattının gerektirdiği taşınmazlar, kamulaştırma bedeli talep edenden tahsil edilerek TCDD tarafından kamulaştırılır ve kırk dokuz yılı geçmemek üzere talep edenin lehine bedelsiz olarak irtifak hakkı tesis edilir. Kullanım süresinin sonunda söz konusu taşınmazlar üzerinde inşa edilmiş bütün varlıklar başka bir işleme gerek kalmaksızın TCDD'nin mülkiyetine geçmiş sayılır. Bu varlıklar için TCDD tarafından herhangi bir bedel veya tazminat ödenmez.

### **ALTINCI BÖLÜM**

#### **Çeşitli ve Son Hükümler**

##### **Personele ilişkin hükümler**

**MADDE 20 – (1)** TCDD, müessese ve bağlı ortaklık personelinin istihdam şekilleri, atama, göreve son verme, yükümlülük ve sorumlulukları, kadro tespiti, ücret, prim, ikramiyeler, yurtdışına gönderme, siyasi faaliyet yasağı, vekâlet ücretinin dağıtımı ile yönetim kurulu üyesi, denetçi ve tasfiye kurulu üyelerinin ücret ve hakları konusunda ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.

##### **Demiryolu ve karayolu kesişmeleri**

**MADDE 21 – (1)** Demiryolunun karayolu, köy yolu ve benzeri yol ile gerçekleşen kesişmelerinde demiryolu ana yol sayılır ve demiryolu araçlarının geçiş üstünlüğü vardır.

(2) Bu kesişmelerde, yapılan yeni yolun bağlı olduğu kurum veya kuruluş alt veya üst geçit yapmak ve diğer emniyet tedbirlerini almakla yükümlüdür.

(3) Demiryolu trafik düzeninin gerektirdiği hâllerde hemzemin geçitler ile görüşe engel teşkil eden tesisler ilgili mevzuat çerçevesinde kaldırılır veya kaldırıılır.

##### **Devir hükümleri**

**GEÇİCİ MADDE 1 – (1)** TCDD'nin taşınmazlarından ilgili olanlar TCDD Yönetim Kurulu tarafından belirlenir ve TCDD Taşımacılık A.Ş.'ye on yıl süreyle bedelsiz olarak tahsis edilir.

(2) TCDD ile TCDD Taşımacılık A.Ş. arasındaki devir işlemleri tamamlanıncaya kadar, TCDD Taşımacılık A.Ş.'ye verilen görevlerin TCDD tarafından yürütülmesine devam olunur.

##### **TCDD'nin desteklenmesi**

**GEÇİCİ MADDE 2 – (1)** 6461 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1/5/2013 tarihinden itibaren beşinci yılın yıl sonuyla sınırlı olarak TCDD'nin;

a) Bu Ana Statünün 19 uncu maddesinde belirtilenlerin dışında kalan yatırımlarının finansmanı,

b) Bakım ve onarım bütçesinde yer alan finansman açıkları,

c) TCDD Taşımacılık A.Ş.'ye yapılan sermaye transferi nedeniyle doğan açıkları, sermayesine mahsuben Hazine Müsteşarlığı tarafından karşılanır.

(2) 6461 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1/5/2013 tarihinden önce TCDD tarafından gerçekleştirilmek üzere kamu yatırım programına alınmış yatırımlar TCDD tarafından tamamlanır.

(3) TCDD yatırım programında yer alan çeken ve çekilen araçlar temin edildikten sonraki üç ay içinde 6461 sayılı Kanunun geçici 1 inci madde hükümleri çerçevesinde TCDD Taşımacılık A.Ş.'ye devredilir.

#### **TCDD Taşımacılık A.Ş.'nin desteklenmesi**

**GEÇİCİ MADDE 3 –** (1) 6461 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1/5/2013 tarihinden itibaren beşinci yılın yıl sonuyla sınırlı olarak TCDD Taşımacılık A.Ş.'nin;

- a) Yatırım programlarında yer alan yatırımlarının finansmanı,
- b) İşletme bütçesinde yer alan finansman açıkları,
- c) Fiili finansman açığı ile işletme bütçesinde öngörülen arasındaki fark, sermayesine mahsuben TCDD tarafından karşılanır.

(2) Kamu hizmeti yükümlülüğü, 6461 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1/5/2013 tarihinden itibaren beş yıl süreyle TCDD Taşımacılık A.Ş. tarafından yerine getirilir.

#### **Hüküm bulunmayan haller**

**MADDE 22 –** (1) Bu Ana Statüde hüküm bulunmayan hususlarda Kanun, KHK ve 6102 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

#### **Yürürlükten kaldırılan ana statü**

**MADDE 23 –** (1) 28/10/1984 tarihli ve 18559 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü Ana Statüsü yürürlükten kaldırılmıştır.

#### **Yürürlük**

**MADDE 24 –** (1) Bu Ana Statü yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

#### **Yürütme**

**MADDE 25 –** (1) Bu Ana Statü hükümlerini Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürü yürütür.

**Eki için tıklayınız.**